

Lidia Yuknavitch

Het boek Joan

Vertaald door Thijs van Nimwegen & Anne Roetman

Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

Oorspronkelijke titel: *The Book of Joan*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Canongate Books Ltd., 2017, 14 High Street,
Edinburgh EH1 1TE.

© Lidia Yuknavitch, 2017

© Vertaling uit het Engels: Thijs van Nimwegen & Anne Roetman, 2018

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam

Auteursfoto: © Andrew Kovalev

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 4191 2

ISBN 978 90 488 4192 9 (e-book)

NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit boek is voor Brigid.

‘We zijn allemaal gemaakt van sterren.’

- DORIS LESSING

‘Heteroseksualiteit is gevaarlijk. Het doet je streven naar een volmaakte dualiteit van begeerte. Het doet alle andere mogelijke verhaallijnen teniet.’

- MARGUERITE DURAS

‘Pas op met wat je jezelf vertelt over schoonheid, over anders-zijn. Pas op met welke verhalen “ertoe doen”. Ze zullen gevolgen hebben die de aarde doen huiveren.’

- *Het boek Joan*

BOEK EEN

PROLOOG

In de honderdduizenden jaren die voorafgingen aan de Chicxulub-meteorietinslag die leidde tot het uitsterven van de dinosauriërs, barstten de vulkanen in een regio van India, bekend als het Hoogland van Dekan, regelmatig uit. Ze spuwden zwavel en kooldioxide de lucht in, vergiftigden de atmosfeer en verstoorden de ecosystemen.

Toen de meteoriet insloeg, waren de dinosauriërs en de meeste andere levende wezens al op sterven na dood.

De vulkanen op het Hoogland van Dekan hadden het ecosysteem radicaal veranderd. Ze hadden de zon verduisterd. Dood werd geschiedenis, het landschap herschreef zichzelf. En toch is de aarde opnieuw geboren. Het was geen wonder dat het leven terugkeerde nadat het was vernietigd. De levende organismen, met hun ongelooflijke koppigheid, wilden zich gewoonweg niet gewonnen geven.

Het leven keerde terug zoals het dat altijd doet. Van de bodem van de oceanen en rivieren tot aan de bevroren biosferen, verborgen onder ijslagen, en in het diepste binnenste van onderaardse grotten; van de begraven, ongekende werelden der aarde die in diversiteit en opzet slechts door de interstellaire ruimte geëvenaard werden.

Toen er opnieuw een dergelijke geocatastrofe plaatsvond, was de oorzaak allesbehalve willekeurig.

HOOFDSTUK EEN

Verbranden is een kunst.

Ik trek mijn hemd uit en loop naar de tafel waarop ik de benodigde gereedschappen heb uitgespreid. Ik dep mijn hele borst en schouders met synthetische alcohol. Mijn lichaam steekt wit af tegen het zwart van de ruimte, waar we rondzweven in ons suborbitale complex. CIEL.

Door een raam ter grootte van een muur zie ik in de verte een sterrenveld; de gaswolken en hypnotiserende kleurschakeringen maken dat ik mijn adem inhoud. Wat is het toch een nietszeggend woord, *mooi*. We hebben een nieuwe taal nodig die past bij onze nieuwe lichamen.

Ik zie de stervende modderbal. De aarde, rond het jaar 2049, ons voormalige thuis. Ze ziet er smerig uit, sepiakleurig.

Mijn oog valt op een varen bij het raam. Nou ja, het was ooit een varen. Ik heb nooit groene vingers gehad, zelfs niet lang geleden toen ik nog op aarde woonde. Deze varen is niet veel meer dan een zielig gebogen takje met aan weerszijden een paar drekgroene pluimpjes; hij hangt verlept naar beneden als een oude, futloze lul met veren. De fotosynthese is geheel kunstmatig. Als deze varen de 'zon' zou krijgen die we hier hebben, zonder echte ozonlagen ertussen, zou hij onmiddellijk sterven. We worden dagelijks blootgesteld aan de straling van zonnevlammen, ook al worden we beschermd door STO: 'superieure technologische omgevingen', zoals ze worden genoemd.

Ik heb CIEL al heel lang niet meer van buitenaf gezien, maar ik

herinner me dat het eruitzag als een spierwitte hand met veel te veel vingers.

Ruimteschroot. Ratten in een doolhof, dat zijn we. Ver genoeg van de zon om te kunnen overleven in een onbewoonbare zone, en toch zo dichtbij; één verkeerde beweging en de zon verbrandt ons tot as. In ons kunstmatige, zwevende station, met onze grofgebekte leider, Jean de Men, stevig aan het roer. Wij zijn de nasleep van het aardse leven. CIEL werd gebouwd van nieuw vormgegeven overblijfselen van oude ruimtestations en wetenschappelijke modules van voormalige astronomische en militaire industriële complexen. We leven hier met z'n duizenden en komen uit wat ooit honderden landen waren. Ieder van ons was lid van de voormalige heersende klasse. De stervende kluit onder ons is de aarde. Via onzichtbare technologische navelstrengen tappen we grondstoffen af. Hemelkoorden. Het klinkt bijna poëtisch.

De varen, zoals alle groene materie tegenwoordig, is gekloond. En ik? Het is ons miljoenen keren verteld: 'Radicale veranderingen in de ozon, atmosfeer en magnetische velden hebben geleid tot radicale morfologische veranderingen.' Zet de kosmos de heersende klasse daarmee niet even mooi te kijk? Zalig zijn inderdaad de zachtmoedigen, want zij beërven het aardrijk. En de rijken zuigen het leeg als een tiet. Niemand weet hoeveel zachtmoedigen er nog over zijn. Als er al iemand over is. Ik slaak zo'n diepe zucht dat ik hem bijna uit mijn mond zé komen. De lucht is hier dik en tastbaar.

Er zit een lied vast in mijn hoofd en ik weet niet waar het vandaan komt. De melodie lijkt overal te zijn, maar is tegelijkertijd onbereikbaar; de details drijven weg, als ruimtepuin. Soms ben ik bang dat ik er nog eens knettergek van word, maar dan bedenk ik dat krankzinnigheid nog mijn minste zorg is.

Vandaag ben ik jarig en uit het niets duiken delen van het lied op en kwellen mijn lichaam, een orkestraal gedonder dat bij vlagen kortstondig aanzwelt en dan weer wegsterft. Het geluid vult mijn

oren, mijn hele hoofd, een gegons dat ieder bot in mijn lichaam doet trillen en dan opeens niets.

Met 'jarig' bedoel ik dat deze dag mijn laatste jaar inluidt tot aan mijn hemelvaart. Nu, op mijn negenenveertigste, ben ik oud aan het worden, een bedreiging voor grondstoffen in een eindig en gesloten systeem. De autoriteiten op CIEL mogen het goed vinden dat je een theateraal schouwspel opvoert als je tijd erop zit, maar dood is dood, wanneer je ook geleefd hebt. Ik weet nog dat we vroeger, in de begintijd hier, nog geloofden dat hemelvaart een of andere verheffing tot een hogere staat van zijn betekende. Niet alleen een ontsnapping aan een vermoorde planeet naar een zwevende ruimtewereld, maar een beklimming op weg naar een daadwerkelijke evolutie van geest en ziel. Nog steeds vind ik het absurd dat al onze grote filosofische en theologische ideeën en onze wetenschappelijke vooruitgang gebaseerd waren op omhoogkijken. Ieder dier dat ooit is geboren – blind, dom of bewust – keek omhoog. En dan? Wat als dat niet meer dan een onnozele reflex was?

Ik ben gaan beseffen dat we in dit rijk van Jean de Men gewoonweg met te veel zijn om onszelf in leven te houden, tenzij we op aarde nieuwe schatkamers blijven ontdekken of ons ontwikkelen tot wezens die zaken als voedsel en water helemaal niet nodig hebben. Als we doodgaan, voorzien onze gerecyclede vleeszakken de rest van water. Het is de enige biotechnologische uitvinding die we hierboven succesvol hebben weten te 'creëren'. Uit een lijk kun je zuiver water halen. Ondertussen zijn ze zover gevorderd dat ze uit een vers lijk ongeveer honderd liter water kunnen halen – zo'n twintig dagen overlevingsrantsoen. Dat is niet heel rendabel.

Niemand weet of en hoe snel die getallen zullen stijgen. We weten alleen dat we het al geprobeerd hebben met ruimtepakken, gerecyclede urine en uitademingssystemen, met als gevolg een hele rits doden vanwege de biotoxines. Dus blijven we putten uit Moeder Aarde, dan zuigen we haar hele verziekte lichaam leeg.

De varen en ik staren elkaar aan. Ik was veertien jaar oud toen ik

hier aankwam en ging kapot aan een onbeantwoorde liefde. Althans, hormonale liefde die niet te houden was. Ik ben nu negenenveertig, mijn voorlaatste jaar. Als hormonen hier ook maar iets te betekenen hebben, dan hoogstens nog sluimerend, wachtend op een volgend tijdperk. Misschien ontwikkelen we ons wel tot aseksuele systemen. Zo voelt het hier wel. Of misschien is dat ijdele hoop. Wanhoop. Het is alsof mijn keel wordt dichtgeknepen. Er wordt hier niemand geboren. Er is nog een stel jongeren van bijna of begin twintig. Wat er daarna zal gebeuren weet niemand.

Dit is mijn kamer: stijlvol afgewerkt met blauwgrijze leistenen platen. Een bed van traagschuim op een metalen plaat, een plaat als bureau, een paar metalen stoelen, een cilindervormige eenpersoons-doucheruimte, met zuiveringstation voor menselijke uitwerpselen. Het opvallendste in mijn kamer is het raam, dat de hele breedte van de muur in beslag neemt en uitkijkt op de ruimte, of de vergetelheid, met een scherm tegen de zon om ons te helpen vergeten dat die ons ieder moment kan opslokken, of dat een zwart gat ons misschien besluipt, als een kind dat verstoppertje speelt.

Hier woon ik: CIEL. Mijn eeuwige tweede thuis.

Ik woon alleen in mijn kamer. Er wonen wel anderen op CIEL, hoor. Ooit had ik een echtgenoot. Nu is dat alleen nog maar een woord, net als *thuis*, *aarde*, *land*, *zelf*. Misschien bestond alles wat we ooit hebben meegemaakt alleen maar uit woorden.

‘Start opname,’ fluister ik tegen de lucht in mijn kamer. Dit is het nieuwe bidden.

‘*Multisensorisch?*’ Een stem die doet denken aan die van mijn moeder. *Moeder*: nog zo’n woord en idee dat aan het vervagen is.

‘Ja,’ antwoord ik. De hele kamer trilt, komt tot leven, wordt geactiveerd om iedere beweging en elk geluid dat ik maak te registreren.

Ik ben van plan mezelf twee verjaardagscadeaus te geven voordat ik dit bestaan gedwongen zal verlaten om tot stof en energie te vergaan. Het eerste is een geschreven geschiedenis. Ik weet wel dat de kans groot is dat die niet de enorme aandacht zal trekken waar

ik op uit ben. Aan de andere kant hebben kleinere gebeurtenissen omwentelingen teweeggebracht. Hoe dan ook, ik heb die knagende menselijke drang om te vertellen wat er is gebeurd.

Het tweede cadeau is een lichamelijker les. Ik ben een expert in het maken van huidplastieken, de nieuwe vorm van verhalen vertellen. Ik wil mijn schat aan kennis en vaardigheden overdragen. En de laatste van mijn plastieken moet een meesterwerk worden.

Ik ben klaar met het aanbrengen van het samentrekkend middel. Mijn vlees kleurt roze en schreeuwt zijn miezeringe bezwaar. Ik zet de passpiegel recht voor me; kantel hem zodat hij mijn hele lichaam toont. Het lied klinkt maar door in mijn hoofd en doet mijn ribbenkast bij vlagen rinkelen.

Ik ben grotendeels geslachtsloos. Mijn hoofd is wit en wasachtig. Geen wenkbrauwen, wimpers, volle lippen of wat dan ook, slechts uitstekende jukbeenderen, schouders, sleutelbeenderen en datapunten, waarmee onze lichamen op apparaten kunnen worden aangesloten. Waar ooit mijn borsten zaten is een lichte helling, en waar mijn schaambeentjes hoort te zitten een soort glooiing, maar meer niet. Verder is er niets vrouwelijks over. Ik schraap mijn keel en begin: 'Dit is de opgetekende geschiedenis van Christine Pizan, de tweede dochter van Raphael en Risolada Pizan.' Even gaan mijn gedachten naar mijn overleden ouders, mijn overleden man, mijn overleden vrienden en burens en alle mensen die mijn jeugd op aarde hebben bevolkt. Dan denk ik aan het klikje klonterende melk dat hierboven op CIEL nog over is. Even wil ik overgeven of huilen.

Mijn huid is... Siberisch. Bleek en prikkend. Door het branderige gevoel van de alcohol merk ik dat ik nog steeds zenuwuiteinden heb. De indringende geur in mijn neusvleugels vertelt me dat ik nog steeds zintuiglijke prikkels heb, en de gegevens die naar mijn hersenen gaan zeggen me dat mijn synapsen nog steeds impulsen overbrengen. Nog steeds menselijk, blijkbaar.

De varen en ik wisselen blikken uit. We vormen een mooi paar: een intellectueel die te veel heeft meegemaakt en een doorgekloonde

plant. Wat een nutteloos overblijfsel. Maar na vele jaren ben ik eindelijk tot een *raison d'être* gekomen. Het ontrafelen van een verhaal uit onze zogenaamde geschiedenis. Om hiervoor mijn lichaam en kunst te gebruiken. Om woorden te laten herrijzen, levens te laten herrijzen. En een moord te doen herleven.

Mijn tepels worden hard in de kille, donkere kamer. Op de tafel voor me komt het gereedschap van mijn ambacht, huidplastiek, zoiemend tot leven. Mijn torso, een maagdelijk oppervlak, is bespikkeld met kippenvel. Een subtiele, schitterende reactie. Komt er een tijd dat we geen kippenvel meer krijgen?

Ik kijk mezelf recht aan in de spiegel en begin mijn demonstratie.

‘Wat je ook doet, gebruik nooit een brandinstrument dat groter is dan een moersleutel. Het huidtype is van groot belang, net als de diepte van de snee en de manier waarop de wonden tijdens het genezingsproces worden behandeld. Littekens hebben de neiging om uit te zetten tijdens het genezen. Elektrocauterisatie werkt oneindig veel beter dan een brandstempel.’

Ik wil mijn kennis graag overdragen.

Ik breng een brander naar de kop van een metalen brandstaafje.

‘Als je alleen een symbool wilt maken, een eenvoudig figuur, dan kun je het beste kiezen voor de multistempeltechniek en niet voor een enkel brandstempel; je kunt daarmee vrijer werken en in ieder geval de illusie wekken van stijl. Als je bijvoorbeeld een v wilt maken, kun je beter twee losse strepen gebruiken dan één v-vormig stuk metaal. Maar als je voor ingewikkelde patronen en bewerkelijke vormen kiest, de bochten en dalen van regels, syntaxis en dictie, is elektrocauterisatie de meest logische keuze.’ Ik pak de cauteerstift. ‘Het lijkt in veel opzichten op wat vroeger een pen was...’ fluister ik, ‘maar dan dikker.’ Ik houd mijn armen omhoog om de verscheidenheid aan symbolen te laten zien: Hebreeuws, Indiaans, Arabisch, Sanskriet, Aziatisch, wiskundig en wetenschappelijk.

‘Zie je deze? Dat is pi.’

Mijn schitterende vlindervleugels, prachtig versierd. Ik had de

brandmerken altijd beperkt tot de verborgen delen van mijn lichaam. Tot nu toe.

Ik breng de eerste markeringen aan. ‘Verbrande opperhuid ruikt een beetje naar houtskool.’ Ik stop even als ik mijn spiegelbeeld zie. We zijn misschien inmiddels allemaal wel gewend aan onze nieuwe look, maar laten we eerlijk zijn: we zijn een partij lelijk, hier op CIEL. Als eerste viel ons haar uit, daarna verloren we ons pigment. CIEL heeft aan de mensheid een nieuw lichaam geïntroduceerd: een leger van witmarmere beeldhouwwerken. Maar in de verste verte niet zo mooi als die uit de oudheid. Misschien was de geocatastrofe wel de oorzaak van onze veranderende lichamen, of misschien een van de virussen uit het begin, of misschien fouten in de bouw van onze nieuwe leefomgeving, of misschien wel gewoon karma vanwege het verwoesten van de natuur. De laatste tijd vraag ik me af wat er hierna komt. Wat komt er na wit? Worden we hierna doorzichtig? Niemand op aarde was ooit letterlijk wit. Maar dat concept hield de rassen- en klassenoorlogen en mythes in stand. Hierboven zijn we echt volledig en dof wit. Als eiwit.

Ik richt me op mijn werk.

‘Hoewel het technisch mogelijk is om bij scarificatie gebruik te maken van een medische laser, wordt bij deze techniek niet een daadwerkelijke laser gehanteerd, maar een elektrochirurgische pen, een apparaat dat met behulp van elektriciteit de huid snijdt en wegbrandt, vergelijkbaar met hoe een booglasser vroeger werkte. Elektrische vonkjes springen van de stift op de huid en laten die zo verdampen.’

Ik pak mijn elektrochirurgische pen. Ik heb inmiddels aangevend om niet terug te deinzen of mijn gezicht te vertrekken, om geen enkele lichamelijke reactie te tonen op het vreemde, pijnlijke gevoel. Wat is pijn vergeleken met het afronden van een levensverhaal.

‘Dit is een preciezere vorm van scarificatie, omdat het de kunstenaar in staat stelt de diepte en het karakter van de schade die aan de

huid wordt toegebracht te beheersen. Bij het traditionelere directe brandmerken wordt automatisch ook het omliggende weefsel verhit, waardoor dit verbrandt en beschadigt. Bij elektrochirurgisch brandmerken verdampst de huid zo snel en zo precies dat het omliggende weefsel vrijwel niet wordt beschadigd. Begrijp je?’

De huid bij mijn sleutelbeen schreeuwt het uit. Mijn borst is bespikkeld met piepkleine, vuurrode hiëroglyfen.

Over een paar uur zal ik het eerste couplet af hebben op het onbeschreven blad van mijn borstschild.

‘Dit verlicht de pijn en versnelt het genezingsproces wanneer de scarificatie voltooid is.’

Ik weet geloof ik niet meer zo goed wat *pijn* betekent.

Alles in het leven heeft meerdere verhaallagen. Net als onze huid: de opperhuid, de lederhuid en de subcutis of bindweefsellaag. Ook mijn geschiedenis heeft een onderliggende laag.

‘Ik trok voor het eerst de aandacht op CIEL toen ik vraagtekens zette bij de literaire kwaliteiten van een zeer gewaardeerd auteur van verhalende huidplastieken – onze inmiddels dictatoriale leider, Jean de Men.’

Ik houd even stil. ‘Pauze.’ De namen die we aan dingen geven. Ze verraden hoe dom we zijn. Op aarde was CIEL de naam van een internationale milieuorganisatie, maar ook van een computerspelletje voor jongeren in de tijd voordat de Oorlogen uitbraken, voor de grote geologische catastrofe. Ik herinner het me weer. Nu is het de naam van onze rondzwevende wereld. Wat een armzalig stelletje goden vormen we.

En Jean de Men. Die naam heb ik altijd al hilarisch gevonden: *Jan van alleman*. Hij schreef wat werd gezien als de beroemdste verhalende huidplastiek van CIEL. En op een of andere manier werd die nu, bij consensus, erkend als de beste tekst aller tijden. Alsof de tijd zo werkt. Alsof de geschiedenis van de aarde en alles wat daarbij hoorde ineens in rook was opgegaan.

Ik heb hoofdpijn.

Terwijl flarden van het lied in orkestrale uitbarstingen weer terugkeren in mijn hoofd, om me te tergen, loop ik als een ongeduldige strijder naar mijn schatkist, die gevuld is met de laatste aardse bezittingen waar ik geen afscheid van kon nemen. Ik schuif de kist opzij, want de ware schat bevindt zich eronder, verstopt onder de vloer in een opslagruimte die enkel opengaat bij het geluid van mijn stem.

Daar staat een gewone kartonnen doos. En dat is niet zomaar iets: in een papierloos bestaan is karton een soort... wat? Olie. Goud. Ik doe hem open en rommel door de inhoud – cd's, video's en andere antieke opslagmedia – alsof mijn handen rusteloze spinnen zijn. Ik ken het object dat ik zoek beter dan mijn eigen hand: een versleten USB-stick. Ik houd de USB-stick bij mijn keel. In onze nek, slapen, oren en ogen zitten allemaal datapunten die gekoppeld kunnen worden aan media. Onze gedachten worden verdreven door implantaten en nanotechnologie, uitsluitend geplaatst in ons hoofd, knipperend en levend onder de oppervlakte van onze huid.

Holografische projecties verlichten mijn kamer: fragmenten die tonen hoe Jean de Men zich heeft opgewerkt. Eigenlijk is het een perfecte en angstaanjagende weergave van de geschiedenis der consumptiecultuur. Hoe hij was begonnen als zelfhulpgoeroe, hoe hij daarna uitgroeide tot een auteur die wereldwijd door miljoenen werd geprezen, hoe hij de televisie – dat armzalige aardse propagandamiddel – overnam en uiteindelijk, toen media deel van ieders leven werden, het schijnbaar ondenkbare deed: hij nam levens over en zijn optredens namen een steeds gewelddadiger vorm aan. Gedurende zijn leven veranderde hij van een opportunistische showman in een aanbeden beroemdheid, vervolgens in een miljardair en uiteindelijk in een machtsbeluste fascist. Wat was er nog over? Het was geen verrassing dat hij toen de Oorlogen uitbraken, transformeerde tot een sadistische militair leider.

Wij zijn wat er gebeurt als de ogenschijnlijk ondenkbare beroemdheid aan de macht komt.

Ons bestaan doet pijn aan mijn ogen.

Mensen denken altijd dat het ondenkbare niet kan gebeuren. Dat als iets niet bestaat in je hoofd, het ook niet bestaat in het leven. En dan, in een oogwenk, op een cruciaal moment, duikt er een persoon op, als een rib uit het zand, die dankzij onze zwakke verlangens en tekortkomingen de macht grijpt. Jean de Men. Een vreemde combinatie van een militaire dictator en een spirituele oplichter. Een oorlogszuchtige charlatan. Wat zijn we toch dom dat we geloven in onze zielige ontwikkelingen. Weer een geval waarbij we naar iets glimmends tuurden wat ons vervolgens verslond. We consumeren en worden precies wat we creëren. Dat is altijd zo geweest.

Ik staar naar een stuk van het hologram: Jean de Mens groteske, bolle kop, zijn wanstaltige gezicht een en al voorhoofd: 'Je leeft je leven niet voor hen, niet voor die ranzige overblijfselen die zich verzetten tegen de toekomst, zich wanhopig vastklampen aan de aarde voor een leven zonder kans van bestaan. De aarde was slechts een eerste halte op onze tocht naar de hemelen. Werp je blik op een hogere waarheid en je leven kan betekenis krijgen en belang.' Ik herken deze woorden uit zijn toespraken die wekelijks door heel CIEL schallen, voordrachten van het beste uit zijn eigen citaten.

Gal borrelt op in mijn keel.

Ik omzeil die belachelijke opname en probeer te ontdekken waar dat lied vandaan komt, maar ik vind geen spoor. Ik begin aan mezelf te twijfelen: waarom deed het me aan hem denken? Had ik het me verbeeld, als een idiote soundtrack bij zijn machtsgreep? En als het niet bij de opname hoorde, waarbij dan wel? Het leek wel alsof het lied uit de kosmos kwam, uit de enorme mond of keel waarin ik me soms voorstel dat we leven.

'Hervat audio-opname,' zeg ik, en ik haal diep adem. 'Ga terug. Ik trok voor het eerst de aandacht op CIEL toen ik vraagtekens zette bij de literaire kwaliteit van een zeer gewaardeerd auteur van verhalende plasticen: Jean de Men.' Ik veeg mijn voorhoofd af. Hoewel ik al in geen jaren meer gezweet heb, weet ik zeker dat ik een paar druppels voel.

‘De plastic die hij had gemaakt was nota bene een romantisch werk en werd behoorlijk beroemd: veel aangekocht, veel geprezen door zogenaamde experts, overal in absurde mate opgehemeld en, hoewel niemand het graag wil toegeven, ook veelvuldig uitgewisseld tussen koopjesjagers op zoek naar namaakproducten en goedkope prullaria in de vunzige steegjes van de zwarte markt. Overal wilde iedereen het hebben.

Waarom? Omdat zelfs in deze seksloze wereld het idee van de liefde en al haar courtisanes – verlangen, lust, erotiek, de jacht, de vangst, de verslinding – zo koppig was om te blijven bestaan. Uiteindelijk verlangden zij die het hadden overleefd en de aarde hadden verlaten, zij die akkoord waren gegaan met een eindig leven in ruil voor een half leven, niet naar macht, geld, bezit of roem. Wat iedereen uiteindelijk wenste was liefde, opgaan in de eenvoud en puurheid van een liefdesverhaal, wat voor liefde dan ook: lichamelijke liefde, heroïsche liefde, grensoverschrijdende liefde of liefde die blind is, gebrekkig en een idiote leugen – als het maar het tegenovergestelde is van alleen zijn, eenzaam en geslachtsloos, zonder iemand om mee te praten of om te geven. De honger naar liefde verving de honger naar God en wetenschap. De honger naar liefde bood verlichting. In een wereld waar men zich niet meer kon voortplanten, werd het verhaal van de liefde het grootste goed.

Het was als het verlangen van een mot naar een kaarsvlam. Het was het verlangen de zon te neuken. Om levend verbrand te worden in een verhaal waarin onze lichamen nog konden doen wat lichamen wilden doen.

Kijk, radicale veranderingen in het magnetische veld hebben geleid tot radicale morfologische veranderingen. Dat viel allemaal wel te verwachten. Maar niemand wist zeker hoe snel na afloop van de geocatastrofe en de daaropvolgende stralingsvormen deze veranderingen zouden intreden. Deze radicale veranderingen manifesteerden zich sneller bij ons dan ooit bij laboratoriumratten of -chimpansees was voorgekomen. Dat is wat er gebeurt als een

geocatastrofe door straling wordt versterkt. We zijn gedegeneerd, daar komt het op neer. Onze seksualiteit muteerde en degenereerde sneller dan je *fuck* kunt zeggen.

Het einde van geslachtsdelen. Ons lichaam kon onze primitieve begeertes en onze verheven ideeën van een toekomst niet langer verwezenlijken. In onze wanhoop en ontkenning wendden we ons tot de enige verlosser die we zagen: de technologie en de grootste schreeuwlelijken die daarbij hoorden. Toen we genoeg hadden van televisie, genoeg hadden van films, toen sociale media niet meer in staat waren onze honger te stillen, na hologrammen, virtuele werkelijkheden, geneesmiddelen en alsmaar absurdere manieren om ons te bedwelmen, keek iemand wanhopig omlaag naar de trieste huid van zijn of haar arm en zag, voor het eerst, een grensgebied.’

Ik haal diep adem. Mijn armen houd ik aan weerszijden van mijn lichaam in de lucht. Mijn reflectie in de spiegel doet denken aan een vlinder. Ik blaas de lucht uit en kijk hoe mijn huidzak leegloopt.

Huid. Het nieuwe papier. Blad. Doek.

Met behulp van scarificatie veranderden we de restanten van ons nietszeggende vlees in kunst.

‘Onze honger leidde ertoe dat er hier in deze pseudohemel iets ontstond als huidplastic.’ Ik loop heen en weer door de kamer, praat tegen niemand, hervat mijn verhaal. ‘Plastieken waren huidverhalen: een verre nazaat van tatoeages en een inteeltachtje van braille. Algauw kon je op basis van de textuur van iemands huid bepalen hoeveel geld diegene had en uit welke sociale klasse hij kwam. De rijksten onder ons hadden een huid als een enorm opgezet en vlezig palimpsest: de ene plastic over de andere, diep als derdegraads brandwonden en genezen in witte krullen, uitsteeksels en ribbels. Je had ruim een minuut nodig om in iemands gezicht de holtes te ontdekken waar zich de ogen zouden moeten bevinden, het gat waar nog steeds een mond zat. Gezichten zagen eruit als witte kanten onderzettertjes uit een of ander middeleeuws tijdperk. Zelfs handen waren overvloedig versierd met ingewikkelde witte randen en verdikkingen.

In die tijd verkocht ik ook plastieken: erotische miniaturen die met name geschikt zijn voor die zoete, zachte holte tussen de kaak en de schouder waar zich, als iemand uit verlegenheid of verlangen zijn hoofd wegdraait, een klein vleesknolletje vormt. Probeer maar eens. Breng je kin naar je schouder en je krijgt een idee.

Ik had van deze plastieken een goedlopend zaakje gemaakt, uit nood geboren: toen mijn man was overleden tijdens de eerste epidemieën op CIEL was ik gedwongen mezelf te onderhouden.’

Ik probeer de naam van mijn man te zeggen. Ik open mijn mond in de vorm van zijn naam, maar het lukt me niet die uit te spreken. Zijn dood was zo plotseling, als één diepe ademtocht. Mijn verdriet boorde een gat in mijn lichaam, verving wat ooit de opening des levens was.

‘Mijn plastieken waren niet van uitzonderlijke literaire waarde, maar ze voorzagen wel in een behoefte – die kleine liefdesplastieken die mensen gedurende de dag konden aanraken als ze zich eenzaam voelden of verdrietig, met hun ogen dicht en handen in hun nek, even terugdenkend aan een romantisch ogenblik uit het verleden. Mijn clientèle bestond voornamelijk uit vrouwen, maar ook mannen kochten ze. Vermoedelijk uit sentimentaliteit. Als de zintuiglijke beleving grotendeels is verdwenen, is sentimentaliteit wellicht nog het enige middel tegen eenzaamheid.

Mannen behoren tot de eenzaamste wezens. Ze zijn hun moeder verloren, kunnen geen kinderen krijgen en hebben niets om zich mee te troosten behalve wat er nog rest van hun pikvormige aanhangsel. Misschien is dit waarom ze altijd maar ten strijde trekken als ze niet neukwaarts gaan. Nu de penis buiten werking is, een opgekruld insectje, tja, wie kan ze hun gedrag dan nog kwalijk nemen?

Mijn overleden man was ook huidkunstenaar. Maar zijn plastieken waren ongeëvenaard: onzedelijke, onfatsoenlijke en walgelijk heerlijke seksplastieken, alleen bedoeld voor de schaamstreek. De restanten van de penis, de kut, de kont, de ruimte onder de geheime welving van de borsten, tussen de dijen, alle erogene zones. Het

werd als verdorven gezien om zijn werk te dragen. Het is verleidelijk een geschiedenis te schrijven die puur over dit onderwerp gaat...' Ik voel mijn ogen oplichten.

'Het vermelden waard: de schedelplasticen van de meest welgestelden zijn wellicht ook de indrukwekkendste – of de lelijkste, afhankelijk van hoe je ernaar kijkt en wat je opvattingen over klas-senscheiding zijn – want deze doen in hun hoogte en krullerigheid denken aan die enorme bepoederde pruiken van vroeger, en vallen over de schouders van mannen en vrouwen alsof hun botten en hersenen uit de bergachtige toppen van hun kale koppen zijn gelekt en langzaam via hun nek naar beneden sijpelen, of als tumoren van zeeschuim, druipend richting hun rug. Hun huid is opgerekt en vervolgens gebrandmerkt. En weer opnieuw opgerekt en gebrandmerkt. Stel je voor!

Ik weet niet waarom ik daarnet begon te dromen over oceanen en bergen. Er zijn hier geen bergen of oceanen... niets van een dergelijke pracht om in te geloven.'

Ik hoor hoe mijn stem wegsterft. 'Pauze.' Ik krijg pijn in mijn schouders van mijn uitweiding, alsof iemand een pistool tussen mijn borsten drukt. Ik staar uit het raam naar alles wat niets is. De knoes-tige klont aarde staart terug als een mismaakte knikker.

Voordat ik doodga zou ik nog één keer op aarde willen lopen. Maar dat is onmogelijk.

Sinds dit laatste jaar van mijn leven spoken er stiekeme gedachten door mijn hoofd. Over de vrouw die met haar verhaal de wereld verwoestte. Ze zeggen dat ze dood is. We waren allemaal getuige van haar terechtstelling, of de voorstelling daarvan. Maar mensen gaan al gauw ergens in mee, vooral als het een goed verhaal is, en ondanks mijn cynisme en leeftijd wil ik geloven dat ze bestaat. Net zoals oude mensen op aarde vroeger geloofden in het verhaal van God. Maar afgezien van de eindeloos herhaalde opnames en het verhaal van haar 'officiële' dood, is het verboden haar naam te noemen of haar beeld of verhaal te verspreiden. Dus houd ik de gedachten en woor-

den in mijn hoofd en hart. Ik schraap mijn keel. ‘Hervat opname.

Ik ben een zakenvrouw. Ik schrijf voor geld. Er is een speciale plek voor mijn korte gedichten. Vlak bij de hals. De halsader.’

Ik word weer door iets afgeleid.

Ah. Een spin probeert via haar web van de varen naar mijn arm te kruipen. Ik houd mijn arm stil. De spin arriveert. Ze kriebelt. Ik kijk hoe ze van mijn pols naar mijn elleboog loopt. Hoeveel spinnen zijn er nog over? Zullen ook zij op een dag verdwenen zijn, net als de dieren, planten en al het andere wat we zo wanhopig probeerden mee te nemen en te klonen? Een tamelijk lachwekkende ark van Noach – perfecte en gekloonde versies van ongedierte! Al moet ik toegeven dat de spinnen het beter doen dan de vlinders. Die blijven maar in hun cocon en komen er in een half gevormde staat uit, er-gens tussen een larve en een ding met vleugels in. Het is zo’n intens treurig gezicht hoe die kreupele wezentjes proberen te fladderen met hun onvolgroeide vleugels, ons eraan herinnerend dat de evolutie één groot stervensverhaal is.

Deze strofe op mijn lichaam moet eerst genezen voordat ik weer verder kan met de plastic. Opnieuw breng ik een licht samentrekkend middel aan. Heel even prikt het, als een fluistering. Ik blaas op mijn borst.

In de spiegel zie ik dat alles op mijn lichaam rood, gezwollen en onleesbaar is. Maar er beginnen woorden te verschijnen. Straks zal er een laag huidwoorden op mijn lichaam staan, witter dan wit, die alles wat er nog over was van borst en vrouw vervangen.

Ik ben oud genoeg om boeken gelezen te hebben. Films gezien te hebben. Kunst en geschiedenis bestudeerd te hebben. Ik moet glimlachen. Ik weet alles nog. Maar dat ene verhaal over een jonge strijdster die in de bloei van haar leven werd vermoord, en wat er daarna gebeurde – de wereld stond op zijn kop, toch? Het zette de wereld op zijn kop voor de mensen op aarde, die nog altijd onder ons zweeft. Het zette de wereld op zijn kop voor de mensen hierboven, de wit geworden, uitstervende lichamen, dit sneue stelletje engelen.

Maar niet alle legendes gaan de geschiedenis in en niet alle literatuur verdient het legendarisch te worden. ‘Hervat.

Het werk van de beroemde Jean de Men – kennen jullie hem nog? – werd lang beschouwd als de gouden standaard van verhalende plastieken, in het bijzonder de romantische. Wat zijn creaties extra aantrekkelijk maakte, was dat ze perfect om iemands torso pasten; het ontvangen van een van zijn plastieken was, zo werd gezegd, alsof je werd gewikkeld in een liefdesverhaal, alsof je eindelijk die langverwachte omhelzing kreeg.

Dingen die ik – en hier begon het een beetje uit de hand te lopen – allemaal maar je reinste apekool vond.’ Er gaat een steek door mijn keel bij de herinnering aan apen. Aan dieren in het algemeen.

‘Ik weet het. Wie ben ik om hem uit te dagen, deze eersteklas beroemdheid van de overlevende elite op CIEL? En toch zeg ik het. Apekool. En wel hierom: alle vrouwen in zijn werk wilden verkracht worden. Alles wat deze vrouwen zeiden of deden was ontworpen om die daad te rechtvaardigen, te verdedigen en te versnellen. Alle vrouwen dienden slechts één doel in de plot: hun rode vleesflapjes door een pik te laten scheiden, hun gat te laten doorboren, tot aan de kleine dood – en als de mannen dan klaar met ze waren, werden de vrouwen afgedankt. Vermoord of voor dood achtergelaten, bezwangerd of tot waanzin gedreven, verstopt, opgesloten in een huwelijk of in de gevangenis, veroordeeld tot een leven van seksuele uitbuiting om maar te overleven. Voor deze vrouwen, in deze wereld, stond “nog lang en gelukkig” voor verkrachting, dood, krankzinnigheid, gevangenschap of huwelijk. Dit motief van een gebroken liefdesrelatie wist hij de status van een heilige tekst te geven, en zo werd het onderdeel van ons bewustzijn. Werd het een gewoonte. Macht.

In de openbare rechtszaal ben ik deze beroemdheid daarom voortdurend gaan beschuldigen, van schrijver tot schrijver. Ik begon bij zijn schandalige gendernostalgische neigingen. Van daaruit voerde ik mijn aanklachten verder op tot zaken als verraderlijke

vormen van onderdrukking, haatdragende vertellingen, gruwelijke voorstellingen van wat mensen elkaar aandoen, en uiteindelijk het creëren van een moordzuchtige mythe over wat het voor ons had betekend om naar CIEL te komen... de bedrieglijke leugen dat we zogenaamd de mensheid hadden gered. Ondanks mijn inspanningen kon ik het heersende machtsmodel niet omverwerpen: één man en zijn machines in een zwevende wereld, zijn kudde rijke schapen die nergens anders naartoe konden. De enige oorlog die ik kon voeren was het creëren van onze verschillende kunstvormen en deze tegen elkaar opzetten. Voorstelling tegenover voorstelling.

Mijn erotische plastieken veranderden van vorm. Nu waren ze gepantserd. Ik liet Eros trouwen met Thanatos en herschiep het verhaal van ons lichaam, niet als voortplantende wezens die proberen te overleven, maar als peilloze dieptes van verlangen, een perpetuum mobile van schepping en vernietiging.

Net als de ruimte.

Honderden vrouwen in mijn literaire verzetsbeweging hebben trouw gezworen aan deze zaak. Ze lieten minnaars, echtgenoten en kinderen ervoer in de steek. Eerst verschoof hun loyaliteit in hun leesgedrag, maar daarna nam het hun hele leven over. Alle moeite die ze vroeger deden om lustobject te zijn, of minnares, of moeder, had hier op CIEL natuurlijk geen enkel nut meer. Genderfluïde mensen konden eindelijk tot rust komen terwijl de rest van ons de achterstand probeerde in te halen op wat zij altijd al hadden ervaren. Verrassend genoeg begonnen een paar ruimdenkende mannen me te benaderen om ideeën uit te wisselen. En in de loop van deze bijeenkomsten vormde zich een gemeenschappelijke overtuiging. Er ontstond een nieuwe filosofie: het idee van mannen en vrouwen – of het verschil tussen man en vrouw – was volkomen en voor altijd verdwenen. We organiseerden ons. We voerden actie. We vormden geheime genootschappen voor vleselijke waarheden. We hielden nachtelijke pantomimische orgieën om onze nieuwe lichamen te ontdekken – misschien waren we wel een nieuwe soort, een nieuw

geslacht met nog onontdekte seksuele mogelijkheden! We vierden ons nieuwe zelf met illegale smokkelwaar in een poging het vuur van ons mens-zijn brandende te houden, onze driften, genoegens en pijn levend. Zo ook mijn geliefde Trinculo.

Waarom had mijn literaire provocatie nou zo'n episch effect? Wat mijn literaire verbeelding epische waarde gaf was huid. Dat het menselijk lichaam zelf het medium werd. Geen heilige rollen. Geen militaire ideologieën of discutabele intellectuele theorieën. Het was het enige wat we nog hadden en het deed de kloof tussen verbeelding en het leven ineensstorten. In den beginne was het woord, en het woord werd ons lichaam.

Ons protest hier tussen de sterren en de straling fascineerde me mateloos. Het was een ondergrondse sensatie. Mijn werk won niet per se aan populariteit, maar zette mensen wel in vuur en vlam.' Het woord 'vlam' lijkt me een geschikte plek om mijn geluidsoptname te pauzeren.

In het zwakke licht van deze kamer op CIEL, in dit laatste jaar van mijn leven, voel ik pijn aan de huid tussen mijn schouders, van mijn nek tot aan de onderste hoeken van mijn ribbenkast. Mijn huid kleurt rood. Zwelt op. Ik staar naar mijn torso in de spiegel, het is alsof mijn huid bonst. Op een betekenisvolle manier levend verbrand worden: het tegenovergestelde van de dood van Joan. Een vuur ter vervanging van het verlangen dat ooit brandde tussen onze benen. Maar ik weet al hoe mijn strijd zal eindigen. Ik weet al wat ik wil.

De spin – ik voel haar in mijn nek. Ik maak een kommetje van mijn hand en weet haar te vangen, precies op de plek waar ik een van mijn eigen plasticen zou dragen. Even overweeg ik haar dood te knijpen. Wat maakt één spin meer of minder nou uit? Maar ik doe het niet. Voorzichtig breng ik haar in het handhuisje naar dat zielige takje van een varen. Ze klimt omhoog over de steel en bungelt vrijwel meteen aan een zijden draadje naar beneden.

Wat is de wil tot overleven toch sterk. Bij vlagen voel ik de golven

door mijn oren gaan; het verdomde lied vervaagt, maar is nog niet weg.

Ik wil haar verhaal weer terug.

Dat wat haar werd afgenomen en werd vervangen door ketterij. Ecoterrorist. Moordzuchtige maagd die de aarde deed schreeuwen.

Ik wil mijn lichaam gebruiken om het te verkrijgen.